

28. Financial Times 26. nov. 1982.
29. Financial Times 1. dec. 1982.
30. Ibid.
31. The Economist 4. dec. 1982.
32. White Paper p. 81, § 217.
33. The Times 28. april 1983.
34. Financial Times 28. april 1983.

FRANKRIGS SPRING IND I KABELFREMTIDEN

af Ralf Pittelkow

I et indlæg i Berlingske Tidende (23.2.83) skriver Mediekommisionens formand, H.P. Clausen, om påbegyndelsen af et dansk lysleder-kabelnet: "Hvis Danmark beslutter sig til sætte den foreslåede udvikling i gang, vil vi være det første land, der gør det."

Her tager Mediekommisionens formand nu fejl. D. 3. november 1982 besluttede den franske regering sig til at iværksætte en ambitiøs kabepplan, der i videst muligt omfang skal baseres på lyslederkabel.

Frankrig har altid haft en hang til de såkaldte "store industriprogrammer", igangsat på statsligt initiativ og med staten som aftager. Under De Gaulle gjaldt det atomkraften, under Giscard d'Estaing var det udbygningen af telefonnettet, og med Mitterand i præsidentstolen er turen så kommet til det integrerede bredbåndsnet.

Ved århundredets slutning skal samtlige husstande i bymæssig bebyggelse være tilsluttet, og om ca. 30 år skal hele landet være dækket. Frem til 1985 vil staten afgive ordrer svarende til 1,4 millioner tilslutninger. Man regner med offentlige kabelinvesteringer på 7 milliarder francs for denne periode og på ca. 50 milliarder francs over de næste 15 år.

Man kan se tre motiver til venstre-regeringens kabelbeslutning. Først og fremmest er der, ligesom i andre lande (herunder Danmark), et industripolitisk motiv. Det gælder om at præsentere sig i tide på verdensmarkedet med en konkurrencedygtig produktion af kabler og tilhørende udstyr. Det kræver, at man i første omgang får mulighed for at udvikle og afsætte produkterne i passende store serier til hjemmemarkedet. Kabelplanen kommer således til at indgå som en vigtig brik i regeringens massive satsning på at styrke den franske elektronikindustri position på verdensmarkedet.¹ I forvejen er telekommunikationsindustrien et af Frankrigs stærke punkter.

For det andet ønsker man at undgå en mere eller mindre anarkisk udvikling, hvor

kabelanlæg af forskellig struktur, kapacitet og kvalitet etableres rundt omkring på lokalt initiativ og dermed kommer til at lægge hindringer i vejen for et landsdækkende integreret bredbåndsnet. Som tingene står i dag, har Frankrig særlig gode muligheder for at gennemføre en sammenhængende kabelplanlægning baseret på lyslederkablerne. Man behøver nemlig ikke at finde ud af, hvad man stiller op med eksisterende koaksial-kabelanlæg, al den stund disse er næsten fraværende. Kun ca. 2 pct. af samtlige husstande er tilsluttet sådanne anlæg. Det, som teknisk set har været et efterslæb, kan nu vendes til en fordel.

Endelig for det tredje skal beslutningen om en storstilet kabling i offentligt regi sikre, at det offentlige kontrollerer fremtidens kabelnet. Den hast, man nu lægger for dagen, er således ikke helt uafhængig af udsigterne til satellit-TV fra udlandet i anden halvdel af 80'erne. Man har ganske vist ikke tænkt sig at forbyde individuelle parabol-antenners til modtagelse af satellit-signalerne, men regner dog med at de fleste vil foretrække tilslutningen til fællesantenneanlæg, hvis sådanne etableres. Den tanke har nok strejft en og anden i regeringskredse, at kontrollen med disse fællesantenneanlæg i visse situationer kunne bruges som et mediepolitisk instrument - eksempelvis til at holde en reklamebærende Luxembourg-satellit ude fra det franske marked.

Kablingen

Det er Post- & Telegrafvæsenet, som skal lægge kablerne, og som derefter bliver ejer af nettene. Anvendelsen af kabelnettene skal imidlertid overlades til såkaldte "lokale selskaber til kommerciel udnyttelse", på fransk forkortet SLEC. Der er lagt op til, at de lokale myndigheder skal have flertal i disse selskaber, men at der også skal åbnes for privat deltagelse (mere herom nedenfor).

Da det er SLEC-selskaberne, der skal vurdere den kommercielle bæredygtighed i kabelanlæggene, er det også op til dem at tage initiativ til, at anlæggene bliver etableret. Da disse selskaber dog endnu ikke eksisterer, er det foreløbig de lokale myndigheder alene, der skal tage initiativet. Interessen er stor, der ligger allerede omkring 50 ansøgninger i postministeriet.² Ministeriet skal så foretage en prioritering mellem disse efter retningslinjer, der endnu ikke er fastlagt.

Det er tanken, at staten skal stå for 70 pct. af investeringerne i de lokale kabelanlæg, mens de lokale myndigheder skal afholde de resterende 30 pct. Der har dog været nogen strid om denne fordeling, idet lokalmyndighederne ikke har lyst til at yde så meget til kabelanlæg, som skal ejes af staten alene. Det største problem er dog nok den ret voldsomme pris, der vil være på kablerne i de første år. Spørgsmålet er, hvem der skal afholde denne ekstraudgift ved de først anlæg.

Lysledernettet skal opbygges efter den såkaldte stjernestruktur, hvor hver abonnent har direkte forbindelse til en central. I modsætning til de danske planer (og fremgangsmåden i USA) vil lyslederkablingen starte i abonnent-nettet, dvs. i den direkte forbindelse mellem en lokal fordelingscentral og nogle hundrede abonnenter, der er forbundet med denne i 3-400 meters afstand. Derimod ser det ud til, at de enkelte fordelingscentraler i første omgang skal forbindes med en hovedstation ved hjælp af koaksialkabler. Hovedstationen er ensbetydende med den lokale modtage- og sendestation.³

Det kan umiddelbart undre, at man har valgt denne fremgangsmåde. Herhjemme har Mediekommissionen jo netop lagt op til den såkaldte hybridløsning under henvisning til, at det i første omgang vil være for dyrt at lægge lyslederkabler ud til de enkelte abonnenter. Forklaringen synes at være, at man i Frankrig satser på hurtigst muligt at stille alle former for interaktiv kommunikation til rådighed for brugerne, herunder også to-vejs videotjenester. Dette sker givetvis ikke kun af hensyn til brugerne, men med en kraftig skelen til senere eksportmuligheder.

Omkostningsproblemet vil imidlertid hurtigt trænge sig på i forhold til brugerne. Man regner med, at den månedlige abonnent-betaling meget snart skal ned på et niveau omkring 50 francs, hvis projektet skal være levedygtigt. Man ser dette prisniveau som forudsætningen for, at folk i større omfang er villige til at lade sig tilslutte et kabelanlæg.

Også på en anden led får det indtil videre være et åbent spørgsmål, om det store ambitionsniveau er holdbart. Det er - ligesom herhjemme - meningen, at kabelplanen først og fremmest skal trække på den nationale industri.⁴ Hvad angår selve lyslederne (de optiske fibre) har den franske industri i øjeblikket en årlig produktionskapacitet på omkring 40.000 km. Om tre år vil der imidlertid være behov for

henved det tidobbelte, hvis kabelplanen skal efterleves. Spørgsmålet er, om den nationale industri vil være i stand til at følge med i det tempo.

Regeringen satser med andre ord voldsomt for at gennemføre det store spring ind i kabelfremtiden. Det får så vise sig, om resultaterne kommer til at ligge i forlængelse af 70'ernes succesrigt gennemførte udvikling af telenettet og telekommunikationsindustrien. Eller om tankerne snarere vil blive ledt hen på Concorde-projektets storblåede fiasko ...

Forsøg

Mediepolitikken kommer halsende efter industripolitikken. Af industripolitiske grunde har man ikke ønsket at afvente forsøgsprojekter, der kunne give en grundig belysning af sociale behov og sociale muligheder, før kabelplanen blev vedtaget. Når det gælder telematikken, er der dog gennemført visse forsøgsprojekter, mens man stort set starter fra bunden, når det gælder kabel-TV. Ansvar for dette kan dog ikke alene placeres hos den siddende regering, idet denne har måttet trækkes med forgængerens forsømmelser.

Så tidligt som i begyndelsen af 70'erne gennemførtes enkelte forsøg med kabel-TV i nye byområder. Det satte Giscard d'Estaing imidlertid en stopper for i 1977, således at kabelanlæggene fremover kun kunne bruges til det, man lige så godt kunne hente over æteren. Af samme grund gik bredbåndskabeludviklingen fuldstændig i stå. Regeringen ønskede ikke initiativer, der kunne anfægte det offentlige radio/TV-monopol, som den havde så solidt hånd i hanke med.⁵

I det hele taget var den foregående regerings holdning til kabeltjenester gennemsyret af den velkendte franske stats-"dirigisme". Mens kabel-TV som sagt ikke havde Giscard's interesse, blev det besluttet at satse på telematikken. Gennembruddet for telematik-projektet skulle ske ved at staten simpelthen beordrede tvangsudskiftning af de eksisterende telefonbøger med terminaler i et forsøgsområde: departementet Ille-et-Vilaine. Det blev ikke nogen succes: telefonabonnenterne var opbragte over tvangsforanstaltningen, lokalpressen reagerede skarpt, fordi den så sine interesser truet af et datasystem, der på længere sigt kunne bruges til alt

mulig andet end at finde telefonnumre. Resultatet bev det stik modsatte af det tilsigtede: almindelig modvilje og mistænksomhed over for telematikken i det hele taget.

Når det gælder telematikken, er venstregeringen således ikke startet på bar bund, men derimod på temmelig blød bund. Forsøget med den elektroniske telefonbog blev dog hurtigt rettet op. Deltagelse blev gjort til en frivillig sag, og regeringen nåede til en forståelse med lokalpressen. Der er nu opstillet 10.000 terminaler i departementet, og man regner med at nå op på 250.000 terminaler i området i løbet af 1984. Samtidig vil en række departementer og regioner indføre systemet i de kommende år - dog ikke som et rent telefonbogssystem, men som et bredere teledata-system.

Venstregeringen overtog også et andet telematik-forsøgsprojekt fra sin forgænger: teledataforsøget "3V" i Vélizy, Versailles og Val-de-Bièvre, der blev påbegyndt i juli 1981 og har 2.500 tilslutninger. Selv om dette projekt ikke bygger på tvangstilslutninger, er det dog også udtænkt fra oven, med udgangspunkt i en teknik, der skulle afprøves og senere afsættes, og ikke i befolkningens formulering af sociale behov.

Efterhånden som "3V"-systemet er skredet frem, har nogle af brugerne dog på eget initiativ tilført det elementer af et socialt eksperiment. F.eks. har det vist sig, at muligheden for at sende meddelelser til hinanden over systemet er blevet en helt uventet succes. Således bruges denne meddelelsetjeneste til at kommunikere mellem brugere, der har fundet sammen omkring en fælles interesse (fra bridge til lokale problemer). Nok så bemærkelsesværdigt er en lokal forbrugerorganisations forslag om at oprette en særlig teledatatjeneste, der sammenligner varepriser. At en sådan funktion svarer til et socialt behov, turde være indlysende. Samtidig repræsenterer den et alternativ til den flydende overgang mellem information og reklame, der meget nemt vil præge dele af teledata-udbuddet.

Ved siden af "3V" foreligger nogle teledata-forsøg, der tager udgangspunkt i mere specifikke informationsbehov. Det gælder således de kommunale forsøg, CLAIRE i Grenoble og Telem i Nantes. De koncentrerer sig om kommunal information og oplysninger vedrørende foreninger, kulturelle aktiviteter o. lign. Terminalerne er

opstillet i offentlige bygninger og betjenes hovedsagelig af de ansatte.

Andre steder vil man prøve at inddrage befolkningen mere aktivt. Det gælder således det såkaldte Antigone-projekt, der skal gennemføres i Montpellier. Her vil man bl.a. ved installering af små datamater i medborgerhuse knytte telematikken til foreningslivet. Samtidig har man planer om, at foreningerne skal kunne etablere deres egne teledata-tjenester f.eks. ved hjælp af mikrodatamaterne i medborgerhuse.

Også andre steder rumsterer planer om at udnytte mikroinformatikken til at gøre større dele af befolkningen til selvstændige informationsleverandører, senere med muligheden for at brugerne kan kommunikere direkte med hinanden på kryds og tværs. Flere af disse projekter, som har rent lokal karakter, involverer Jean-Jacques Servan Schreibers "Centre Mondial Informatique et Ressources Humaines".⁶ Der er dog foreløbigt tale om sporadiske initiativer, og det er vanskeligt at vurdere, hvilken vægt de vil få, når bredbåndskablingen for alvor tager fart.

Mens teledata-forsøgene har betjent sig af det eksisterende telefonnet, er et teknisk mere avanceret forsøg nu på trapperne i den sydvestfranske badeby Biarritz. Her skal lyslederkabler med foreløbig 1500 tilslutninger åbne op for at afprøve alle elektronikkens herligheder, med billedtelefonen i spidsen. Til forsøgets teknisk avancerede karakter svarer imidlertid ingenlunde noget socialt avanceret. Forsøget, der også blev planlagt under den foregående regering, har så ganske åbenlyst kun haft en klar målsætning i forhold til tekniske og økonomiske interesser, mens muligheden for at gøre det til et socialt eksperiment ikke har været taget i betragtning.

Også i Lille-området i Nordfrankrig forbereder man nu forsøgsvirksomhed på grundlag af lyslederkabler. Udover en række udenlandske programmer skal de nye kanalmuligheder bl.a. bruges til et videotek (ligesom i Biarritz), hvor den enkelte bruger kan bestille sit program, til lokal-TV og til teledata. Men heller ikke her står den mediepolitiske målsætning særlig klart formuleret.

Styringen af kabel-TV

Mediepolitikens efterslæb i forhold til industripolitikken handler ikke kun om manglen på gennemførte forsøgsprojekter. I det hele taget er centrale spørgsmål vedrørende ejerforhold, finansieringsformer, adgang og programsammensætning i forbindelse med kabel-TV endnu ikke afklarede.

Mens selve kabelplanen ganske undtagelsesvis har samlet bred politisk enighed omkring et kommunikationspolitisk spørgsmål, så bryder uenigheden ud, når talen falder på, hvad kablerne skal bruges til. Og det drejer sig vel at mærke ikke kun om uenighed mellem regering og opposition, men også mellem forskellige opfattelser i regeringslejligheden: omkring offentligt kontra privat TV, licensfinansiering kontra finansiering over markedet, satsning på store mediekoncerner, der kan stå sig på verdensmarkedet, kontra satsning på decentrale produktionsmiljøer m.m.

Samtidig har afklaringen været hæmmet af overlapninger mellem forskellige ministeriers kompetencer. Således har industri- og forskningsministeriet, postministeriet, kommunikationsministeriet og kulturministeriet alle været stærkt involveret i kabelforberedelserne - langt fra altid med samme holdning til tingene.

De helt overordnede rammer for kabel-TV er dog fastlagt i venstre-regeringens radio/TV-lov af 29. juli 1982. Hertil kommer de præciseringer, der er givet i tilknytning til vedtagelsen af kabelplanen. Men først gennem et såkaldt "ikrafttrædelsesdekret", der vil komme i løbet af 1983, vil lovens helt almene bestemmelser for alvor blive fyldt ud.

Som allerede nævnt skal staten via Post- & Telegrafvæsnet stå for kablingen og være ene-ejer af kabelanlæggene. Derimod skl PTT, som det hedder i Frankrig, ikke have noget at gøre med forvaltningen af de programmer, der skal sendes i anlæggene. Her har man opfundet de tidligere omtalte "lokale selskaber til kommerciel udnyttelse" (SLEC), som slet ikke figurerede i loven. Man har lagt op til, at disse selskaber kunne omfatte både offentlige og private interesser med de lokale myndigheder i en flertalsposition. Men også andre tanker har været fremme. I forbindelse med kabelprojektet i Lille-området har de lokale myndigheder nævnt den mulighed, at brugerne havde flertal i selskabet. I Paris har den gaullistiske

borgmester Jacques Chirac peget på en anden konstruktion. Bystyret skulle her have en andel på en tredjedel med pressen som den "primære samarbejdspartner".⁷

Loven foreskriver, at udsendelse af egne programmer i kabelanlæg kræver en koncession fra det offentlige. En sådan koncession skal gives af "La Haute Autorité", den uafhængige styrelse for de audiovisuelle medier.⁸ Interessant nok lægger loven imidlertid op til, at disse koncessioner ikke skal gives til kabelselskaberne (SLEC), men til de enkelte programselskaber, som står for en kanal eller dele af en kanal. Disse programselskaber kan være såvel offentlige som private.

Med denne struktur kommer Frankrig til at placere sig i en særlig mellemposition mellem to koncessionsmodeller. På den ene side er der den amerikanske model, hvor koncessionen gives til det kabelselskab, der forvalter udnyttelsen af kabelanlægget (og i øvrigt også ejer dette). Det er samme model, der foreslås af den britiske Hunt-kommission.⁹ I det omfang det offentlige her øver indflydelse på sammensætningen af programudbuddet, sker det i en indirekte form: der opstilles nogle minimumsforudsætninger, der må være opfyldt, for at kabelselskabet kan få sin koncession.

En anden model finder man f.eks. i et forslag til lov om de nye medier for den vesttyske delstat Baden-Württemberg (i forbundsrepublikken er det delstaterne, der har myndigheden på radio/TV-området). Her opererer man med et offentligt organ, en såkaldt "landsanstalt for kommunikation", der uddeler koncessioner direkte til de programselskaber, der lægger beslag på bestemte dele af kanalkapaciteten.¹⁰ Her er altså mulighed for en mere umiddelbar kontrol med alsidigheden i programudbuddet.

Med den franske model risikerer de to principper at komme i konflikt med hinanden. Det er "La Haute Autorité", der udvælger programleverandørerne, men det er SLEC-selskaberne, der skal bære de økonomiske konsekvenser. Af samme grund er der, også inden for regeringen, en vis modstand mod den foreslåede struktur. Det kan derfor ikke udelukkes, at den i sidste ende kommer til at se anderledes ud. Det springende punkt bliver, om man i en eller anden form fastholder "La Haute Autorité's" mulighed for at sikre bestemte initiativer kanaladgang, selv om de ikke harmonerer med de kommercielle eller politiske interesser

hos SLEC-selskabets flertal. Det kunne eksempelvis være en fagforeningskanal.¹¹

Hvad angår de mere almene retningslinjer for adgang til kabelanlæg, så er det sandsynligt, at Frankrig vil praktisere noget, der svarer til den britiske "must carry"-regel. Det vil sige, at der vil blive stillet krav om, at kabelselskaberne under alle omstændigheder skal sikre plads til de offentlige radio/TV-programmer. Desuden vil der givetvis blive foreskrevet kanalmuligheder for lokal-TV, herunder formentlig også former for direkte borgeradgang.

For at imødegå centraliseringstendenser har loven en bestemmelse, der forbyder samme fysiske eller juridiske person at indehave mere end én koncession af samme karakter. Offentligt kontrollerede selskaber er dog undtaget fra denne regel. Strengt taget skulle bestemmelsen indebære, at et programselskab kun kan få koncession på én kanal i ét kabelanlæg - selv om vendingen "samme karakter" ikke er fri for uklarhed. Men meget tyder på, at man ikke har overskuet, hvad dette indebar, da loven blev formuleret. I hvert fald er det nu en udbredt opfattelse, at bestemmelsen vil være en stopklods for en rimelig bred programproduktion. Man kan ikke på den ene side lægge op til, at private programproducenter skal spille en væsentlig rolle som programleverandører, og så på den anden side opstille betingelser som gør det umuligt for disse producenter at overleve økonomisk, lyder ræsonnementet. Man kan tænke sig, at enden på det bliver forbud mod mere end én koncession inden for samme lokalområde, eventuelt suppleret med et loft for koncessioner eller markedsandele på landsplan.

Med hensyn til finansieringsgrundlaget for kabel-TV er det givet, at der vil blive åbnet op for finansiering via markedet, hvadenten det er i form af reklamefinansiering eller betalings-TV. I den forbindelse specificerer loven blot, at reklameindtægterne ikke må overstige 80 pct. af det samlede finansieringsgrundlag. Et loft, der på den ene side er alt for højt sat til at imødegå kommercialisering, og som på den anden side næppe kan føre til andet end almindelig irritation hos programselskaberne, når de skal finde de sidste 20 pct. af indtægterne.

Et sidste åbentstående spørgsmål drejer sig om retningslinjer for kabel-TV-programmerne, f.eks, bestemmelser om, at bestemte programtyper skal udgøre en bestemt andel af det samlede programudbud. Der kan således være tale om at

kræve bestemte minimumsandele for nationalt producerede programmer og for lokalprogrammer. Men på dette punkt foreligger der i skrivende stund ikke nogen signaler fra regeringen.

Den nationale programproduktion

Regeringsrepræsentanter fremhæver gang på gang, at den centrale mediepolitiske opgave består i at udvikle en alsidig national programproduktion, som er i stand til at fylde de nye medieteknologiske muligheder ud.

Men det er lettere sagt end gjort. På den ene side har man af industripolitiske grunde sat en kabel- og satellit udvikling¹² i gang, der i løbet af forholdsvis få år vil give en voldsom forøgelse af kanalmulighederne. Det er vel at mærke sket, før der forelå tilsvarende klare målsætninger og blot tilnærmelsesvis de samme ressourcer for en udvikling af den nationale programproduktion. På den anden side må der allerede foreligge en national programproduktion af et væsentligt omfang, når de nye teknologiske muligheder tages i brug, hvis man vil undgå, at programsiden bliver domineret af billige importerede (fortrinsvis amerikanske) programmer.

Det skal dog siges, at den franske regering trods alt har forholdt sig mere beslutsomt til problemet end så mange andre. Man har i den forbindelse et vist fundament at bygge på, først og fremmest i kraft af den nationale filmindustri, der har oplevet et nyt opsving i de senere år. Mens engelske film kun har en andel på ca. 10 pct. af det engelske biografrepertoire og vesttyske film også kun en andel på 10-15 pct. i forbundsrepublikken, ligger de nationale filmproduktioners andel i franske biografier på 57 pct. Halvdelen af fiktionsprogrammerne i fransk TV er egenproducerede (dvs. nationalt producerede). De franske spillefilm har her en obligatorisk andel på 50 pct. af de udsendte film.

I andre henseender har Frankrig imidlertid været præget af et "efterslæb" i forhold til de audiovisuelle medier. Således er den altovervejende del af kulturministeriets budgetmidler gået til traditionelle kulturinstitutioner som de store teatre, orkestre m.m. Samme situation finder man i øvrigt på forskningssiden. En ministeriel rapport om kommunikationsforskningens aktuelle tilstand i Frankrig bemærker således: "Aldrig synes et fænomen og en proces, der i så høj grad præger folks

hverdag, i så ringe grad at have gennemtrængt den videnskabelige analyses og institutions sædvaner."¹³

Venstreregeringen har nu iværksat en række foranstaltninger for at afhjælpe denne situation. Ifølge kulturminister Jack Lang er kulturministeriets bevillinger til audiovisuel produktion således blevet tidoblet i perioden 1981-83 (interview i Le Monde, 18.11.82). Tilsvarende er der planer om at etablere en særlig finansieringsfond for audiovisuel produktion, ved siden af den eksisterende filmfond. Endvidere har regeringen nedsat to kommissioner, der skal foreslå og tildels iværksætte foranstaltninger, som kan styrke den nationale programproduktion.

Man frygter først og fremmest situationen i de nærmeste år. Der er brug for at oparbejde en national programproduktion, der kan være til rådighed, når kabel- og satellitudsendelserne går i gang. Men det er svært at animere producenterne til at sætte en sådan produktion i gang, så længe der ikke eksisterer noget givtigt og sikkert marked.

Regeringen har satset på, at en fjerde landsdækkende TV-kanal - den såkaldte "Canal plus" - skulle fungere som det lokomotiv, der i overgangsprocessen kunne trække programproduktionen. Det er tanken, at denne kanal i aftensendetiden skal fungere som betalings-TV, og at den i øvrigt skal fungere efter principper, der giver mindelser om den engelske Channel Four og vor hjemlige filmbranches forslag til et TV-2. Men Canal plus lader vente på sig, og det gør saltvandsindsprøjtningen til programproduktionen dermed også. Starten skulle være gået i 1983, men er nu udskudt til tidligst i slutningen af 1984, både på grund af tekniske vanskeligheder og uenighed i regeringen.

Også de økonomiske realiteter lægger sig hindrende i vejen for at følge de smukke hensigtserklæringer op. Det blev for nylig understreget af en kontrovers mellem filmbranchen og to af de offentlige TV-selskaber. Filmbranchen anklagede TV-selskaberne for, at de ikke aftog den foreskrevne mængde franske film, og at de investerede for lidt i co-produktioner. Selskaberne svarede, at det kunne der måske være noget om; men at de simpelthen ikke havde råd.

Ingen er dog i tvivl om, at der ligger et kraftigt ekspanderende marked på det

audiovisuelle område. Det er baggrunden for, at reklamebureauer, forlagskoncerner, bladhus, private radiostationer, filmproducenter m.m. nu er i gang med at involvere sig i audiovisuel produktion, distribution og salg over en bred bank. Som generaldirektøren for forlagsgiganten Hachette formulerer det: "Man kan ikke længere være en forlags- og bladgigant og en audiovisuel dværg (...) Hachette må udvikle sig til en multimedie-gruppe" (Le Monde, 17.12.82). Engagementerne præges dog indtil videre af en vis tilbageholdenhed og usikkerhed på grund af de mange uafklarede forhold omkring TV-mediets udvikling. Det økonomiske tidsskrift L'Expansion finder således, at de store mediekoncerners forberedende manøvrer foreløbig mest af alt minder om en gang blindebuk.

Det skal i øvrigt understreges, at regeringens ambitioner for udviklingen af programproduktionen ikke kun tager sigte på hjemmemarkedet. Ligesom på hardware siden satser man også på software siden på, at Frankrig kan vinde sig en stærkere position på verdensmarkedet. Denne målsætning indebærer imidlertid også en risiko for, at det først og fremmest vil være de store mediekoncerner, der har regeringens bevågenhed, når det gælder udviklingen af programproduktionen. En tendens, som man har kunnet se i regeringens generelle industripolitik. Taberne vil i givet fald blive mangfoldigheden af små uafhængige programproducenter - herunder dem, som bl.a. Armand Mattelart har kaldt den "tredje sektor" ved siden af den offentlige og den privat-kommercielle.¹⁵

Konklusion

Som så mange andre har kommunikationsminister George Fillioud¹⁶ specielt fremhævet to kvaliteter ved kabel-TV: dets anvendelse som lokalmedium og de muligheder, det giver for en mangfoldighed af mere specialiserede programmer, der svarer til forskellige målgruppers særlige interesser (se f.eks. hans indlæg i Le Monde 20.1.83).

Fillioud kommer nu nok til at slå noget koldt vand i blodet. For det første tegner kabel-TV's kommercielle levedygtighed ikke alt for overbevisende. Det fremgår bl.a. af en undersøgelse af de europæiske kabel-TV-udsigter foretaget af det engelske markedsforskningsinstitut CIT-Research.¹⁷ Og det blev bekræftet på en

konference, som Financier Times afholdt i januar 1983 for et bredt internationalt udsnit af folk med kendskab til og engagement i kabel-TV.¹⁸

For det andet synes de kommercielle problemer specielt at sætte spørgsmålstegn ved de to sider af kabel-TV's muligheder, som Fillioud fremhæver. På Financier Times-konferencen blev det således fremhævet, at kabel-TV gennemgående ikke kan svare sig som lokalmedium - programselskaberne må operere på et nationalt marked. Tilsvarende stemmer den nylige nedlæggelse af to ud af de tre kulturelt betonedede betalings-TV-kanaler i USA heller ikke ligefrem til forventning om et snarligt gennembrud for kabel-TV som "narrow-casting", henvendt til en lang række mindretalsgrupper.

Der synes med andre ord at være væsentlig risiko for, at kabel-TV i de kommende år mest af alt bliver et kommercielt medium i temmelig traditionel forstand. Spørgsmålet er så, om den franske kabelpolitik er egnet til at imødegå denne risiko.

Nogle vil måske hævde, at man allerede med selve kabelplanen har lagt grunden for en kommercialisering. Til det kunne den franske regering med stor ret indvende, at der under alle omstændigheder vil ske en lyslederkabling af de mest udviklede lande i de kommende årtier. Det kan derfor kun være en fordel, at denne foregår i offentligt regie efter en sammenhængende plan, således som det netop er tilfældet med kabelplanen. Man kan dog sige, at kabelplanens meget udgiftskrævende udformning - med lyslederkabler ud til abonnenterne på nuværende tidspunkt - i sig selv skaber et pres på det offentlige for at få pengene hjem hurtigst muligt herunder måske via mere renvaskede kommercielle initiativer.

Andre vil muligvis mene, at selve åbningen for private interesser i kabel-TV er vejen til kommercialisering. Man kan da også anfægte, at det mediepolitisk skulle haste så meget med at åbne for privat-TV, så længe der stadig eksisterer magtfulde private trykte medier. Her skal man dog være opmærksom på, at det offentlige radio/TV-system i Frankrig gennem årtiers tætte regeringskontrol og mikrofonholderjournalistik har bragt sig i miskredit selv langt ind i venstrefløjens rækker. Men hvororm alting er, så kan der i hvert fald ikke for tid og evighed opretholdes et offentligt monopol på de elektroniske medier, al den stund dette med den elektroniske udvikling ville ende i gennemgribende politisk kontrol med hele

mediesystemet.

Tilbage står så spørgsmålet om, hvorvidt den franske regerings kabelpolitik gør det muligt at åbne op for privat deltagelse i kabel-TV, uden at det indebærer et massivt opbud af kommercielle billigvarer.

Dette er indtil videre et temmelig åbent spørgsmål, fordi så mange ting endnu står uafklarede, og fordi flere forskellige opfattelser brydes med hinanden i de udspil, der hidtil er kommet fra regeringen. På den ene side er der en koncessionsmodel, hvis grundtanke er, at en uafhængig offentlig instans skal have ret vidtrækkende mulighed for at sikre alsidigheden i kabelselskabernes udbud. Der er lagt op til en "must-carry"-regel for de offentlige selskabers programmer og lokale programmer (med borgeradgang). Der er i loven særdeles strenge, ja nærmest urealistiske strenge bestemmelser, der sigter mod at imødegå koncentrationstendenser. Videre kan der blive tale om bestemte kvoteordninger for programmerne til sikring af den nationale og den lokale programproduktions andel. Sidst, men så afgjort ikke mindst, satser man stærkt på at støtte udviklingen af en national programproduktion af kvalitet. Bag sådanne overvejelser ligger en udtalt vilje til at skabe noget andet end det frie slag for kommercielle mekanismer.

På den anden side lægger loven op til, at der kan blive tale om en meget omfattende reklamefinansiering af programmerne. Der foreligger indtil videre ikke noget om eventuel regulering af reklamernes placering i sendefladen. SLEC-selskabernes sammensætning er ikke endeligt fastlagt. I den forbindelse er det en mulighed, at pressen - der i provinsen mestendels er en monopolpresse - kan forstærke sin position gennem væsentlige andele i disse selskaber. Det kan stadig ikke udelukkes, at koncessionsmodellen alligevel kommer til at snerpe mest i retning af den amerikanske/engelske (Hunt). Det er uvist, hvilken udformning eventuelle "blødere" bestemmelser vedrørende koncentrationstendenser vil få. Endelig er det meget vel tænkeligt, at støtten til den nationale programproduktion af økonomiske grunde ikke kan leve op til de smukke hensigtserklæringer.

En særlig side af sagen drejer sig om Frankrigs rolle på verdensmarkedet. Ønsket om at styrke sine positioner både på hard-ware og soft-ware siden kan betyde et mediepolitisk pres indadtil. Et pres for at erstatte sociale eksperimenter med ren

afprøvning af den teknik, som vil være efterspurgt på verdensmarkedet. Det gælder omkring såvel telematikken som kabel-TV. Og et pres for at satse temmelig ensidigt på de store mediekoncerner som programproducenter, på bekostning af de ressourcetsvage produktionsmiljøer med flydende overgange til de egentlige borgermedier.

Det er ikke noget enten-eller. Vil man hævde en national uafhængighed, kan man ikke slet og ret se bort fra verdensmarkedets betingelser. Men det kan være noget med at udnytte det spillerum, som verdensmarkedet trods alt giver til nationale sociale eksperimenter og demokratisering, til det yderste.

Frankrigs kabelpolitik er en modsigelsesfyldt størrelse. Men det er vel i sig selv mere end man kan sige om andre store lande som USA, Japan, Storbritannien, Italien - og måske i dag også Vesttyskland - hvor den almindelige kommerialisering af TV synes at være tidens løsen

Ralf Pittelkow er lektor på Institut for Litteraturvidenskab, Københavns Universitet.

Noter

1. Se herom Pittelkow: Frihedens time? Den franske venstre-regerings radio/TV-reform", in: Massekultur & Medier, nr. 6, 1982.
2. Efter regeringsændringen i marts 1983 er postministeriet lagt ind under industriministeriet.
3. Jvf. strukturbeskrivelsen af det franske kabelnet i J. Voge's artikel "From the information society to the communication society". Andre steder betvivles det imidlertid, om franskmændene teknologisk/økonomisk er i stand til at leve op til disse meget ambitiøse strukturplaner.
4. Eftersom næsten alle de mest udviklede lande må formodes at satse på deres egen kabelindustri, gør man nok klogt i - bl.a. fra dansk side - at neddæmpe forventningerne om eksport til disse lande.
5. Se artiklen omtalt i note 1.
6. Om dette center se Lars Qvortrup: "Fransk løsning på global udfordring", in: Ingeniøren, nr. 44, 1982.
7. Referet i dagbladet Libération 4.2.83.
8. Som note 1.
9. Hunt-kommissionen afgav i efteråret 1982 en rapport til den britiske regering med titlen: "Report of the Inquiry into Cable Expansion and Broadcasting Policy".
10. Se "Entwurf für ein Gesetz über die neuen Medien - Landesmediengesetz Baden-Württemberg", in: Media Perspektiven, nr. 3, 1982.
11. Fra USA har man eksemplet med Westinghouse, der har holdt Cable News Network ude fra sine kabelanlæg, fordi de konkurrerer på nyhedskanaler til

kabelanlæg.

12. Den franske satellit, TDF-1, skal efter planen sende fra 1986.
13. Mission Technologie, Diffusion de la Culture et Communication: Note de synthèse, Ministère de la Recherche, september 1982.
14. Bernard Lalanne: "Ruée sur l'Audiovisuel", in: L'Expansion 208/83.
15. Mattelart: "La communication dans la France du 10 mai", in: Non! Repères pour le socialisme, nr. 15, 1982.
16. Efter regeringsomdannelsen i marts har Fillioud nu status af "statssekretær for kommunikation".
17. Refereret i Stephen Hearst: "Der Hunt-Report zur Kabelexpansion und zur Rundfunkpolitik in Grossbritannien", in: Media Perspektiven, nr. 11, 1982, samt i Qvortrup: "Forbruget af kabel-TV i Vesteuropa", in: aktuel elektronik, nr. 6, 1983.
18. Se Financial Times 27.1. og 28.1.1983 samt Marie-Luise Kiefer "Kabelfernsehen", in: Media Perspektiven, nr. 2, 1983.

Litteratur

Blandt dagbladsartikler er kun medtaget længere artikler eller artikelsierier.

- Baboulène, J. "Une radio à la poursuite de la télé", in: Medias, nr. 45, 1982.
- Clausen, H.P. "Fremtiden - det er nu" Berlingske Tidende 23.2.83.
- Clavaud, R. "A Vélizy, Télétel prend sa vitesse de croisière", Le Monde 1.2.83.
- Clavaud, R. "Biarritz et Lille préparent l'audiovisuel de l'avenir", Le Monde 28.3.82.
- Drouin, P./Rohde E. (eds.) L'informatique aujourd'hui
Le Monde, dossiers et document, 1982.
- Drouin, P. "La fin du "jacobinisme électronique"?"
Le Monde 30.10.-1.11.82.
- Ducrocq, A. Vers une société de communication
Hachette 1981.
- Uden forfatter "Les PTT vont investir 7 milliards dans les réseaux câblés de vidéocommunication" in: Electronique Actualités 12.11.82.
- Uden forfatter "Entwurf für ein Gesetz über die neuen Medien - Landesmediengesetz Baden-Württemberg", in: Media Perspektiven nr. 3, 1982.
- Flichy, P. Les industries de l'imaginaire
presses universitaires de grenoble, 1980.

- Hearst, S. "Der Hunt-Report zur Kabelexpansion und zur Rundfunkpolitik in Grossbritannien" in: Media Perspektiven nr. 11, 1982.
- Hunt-kommissionen "Report of the Inquiry into Cable Expansion and Broadcasting Policy", Home Office, 1982.
- IDATE l'experimentation sociale en télématique actes des 4e journées internationales Montpellier, 1982.
- Kiefer, M.-L. "Kabelfernsehen" in: Media Perspektiven nr. 2, 1983.
- Lacan, J.-F. "L'enjeu des nouveaux médias" Le Monde 15.10 og 16.10.82.
- Lalanne, B. "Ruée sur l'Audiovisuel" in: L'Expansion nr. 208, 1983.
- Le Monde "Supplément communication", 20.1.83.
- Le Monde "L'expérimentation sociale en télématique 17.-18.10.82.
- Libération "Les projets télévisuels du gouvernement" 20.1.83.
- Mattelart, A. "La communication dans la France du 10 mai", in: Non! Repères pour le socialisme, nr. 15, 1982.
- McLain, L. "Technical obstacles cleared in race for cable broadcastng" og "Advertisers visualise alternatives to cable", Financial Times 27.1. og

28.1.83.

(Mattelart/Stourdzé)

Mission Technologie, Diffusion de la Culture et Communication: Note de synthèse Ministère de la Recherche, 1982.

Pittelkow, R.

"Frihedens time? Den franske venstre-regerings radio/TV-reform", in: Massekultur & Medier nr. 6, 1982.

Problèmes audiovisuels 10/1982

Temanummer om "L'argent du cinéma"

Qvortrup, L.

"Fransk løsning på global udfordring" in: Ingeniøren nr. 44, 1982.

Qvortrup, L.

"Forbruget af kabel-TV i Vesteuropa" in: aktuel elektronik nr. 6, 1983.

Rohde, E.

"Les noeuds du plan câble", Le Monde 6.3.83.

Sorbets, C.

"La communication problematique"
CNRS (paper).

Villeneuve, J.

"Le grand pari des PTT: les fibres optiques"
Libération 10.11.82.

Voge, J.

"From the information society to the communication society", in: InterMedia, Vol. 10, nr. 6, 1982.

KABEL MACHT MUNTER

BREDBÅNDSPOLITIK OG -FORSØG I FORBUNDSREPUBLIKKEN

Af Ole Prehn

I 1961 stadfæstede forfatningsdomstolen i BRD, at radio- og fjernsynsvirksomhed af hensyn til den grundlovssikrede ytringsfrihed (forfatningens artikel 5) ikke må domineres af hverken staten eller enkelte samfundsgrupper. Dommen blev afsagt på baggrund af Adenauer-regeringens forsøg på at danne et stats-tv som et opgør med okkupationsmagternes radio- og tv-ordning (cf. fx Westergaard-Nielsen, 1982). Radio og tv henhører derfor i BRD under offentligretslige monopoler, som styres af de enkelte forbundslande, mens distributionen af programmerne henhører under det forbundsrepublikanske PTT, Deutsche Bundespost (DBP), som styres af forbundsministeriet for post- og telegrafvæsen.

De offentligretslige monopoler, der finansieres af henholdsvis licens- og reklame-midler, fører imidlertid stedse en usikker tilværelse, fordi en række lande i deres forfatninger nævner muligheden for private radio- og tv-stationer. En dom fra 1981, afgivet af forfatningsdomstolen, stadfæster, at en privat ordning ikke i princippet vil være forfatningsstridig. Tilsvarende må det siges, at opsplittningen mellem programproducent og -distributør (common carrier princippet) hviler på et usikkert grundlag af cirkulærer.

Hidtil har man i BRD kunnet holde de offentligretslige monopoler i hævd under henvisning til mangel på frekvenser og de store driftsudgifter forbundet med radio-tv-virksomhed. Imidlertid peger den stigende anvendelse af kabler på, at dette grundlag snart smuldrer. Med de planlagte kabelanlæg vil der være et væld af kanaler at anvende. Kabelplanerne i BRD har efterhånden en lang historie bag sig, men med den nye koalitionsregering er der blevet sat gang i, hvad der efterhånden lignede en evig planlægning.